

Полторак Х.
студентка 4 курсу факультету національної
безпеки, права та міжнародних відносин
Мороз Ю.Ю.,
д.е.н., професор
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир, Україна

СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ПРАВИЛ ІНКОТЕРМС У МІЖНАРОДНІЙ ТОРГІВЛІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Міжнародна торгівля є важливим елементом глобальної економіки, який сприяє розвитку національних економік, зміцненню міждержавних відносин та задоволенню потреб споживачів у різних куточках світу. Проте, у процесі здійснення зовнішньоекономічних операцій сторони нерідко стикаються з труднощами, пов'язаними із правовим регулюванням, різницею в законодавствах країн, мовними бар'єрами та різноманітними ризиками транспортування. В умовах сучасних глобальних викликів, таких як пандемія, регіональні конфлікти та економічна нестабільність, роль ІНКОТЕРМС стає ще більш значущою.

Інкотермс, офіційні правила Міжнародної торгової палати для тлумачення торговельних термінів, полегшують ведення міжнародної торгівлі. Посилання на Інкотермс-2000 в договорі купівлі-продажу чітко визначає відповідні обов'язки сторін та зменшує ризик юридичних ускладнень» [1].

Ідея, яка вперше була розроблена Міжнародною торговельною палатою в 1921 році і втілена в життя з виходом правил ІНКОТЕРМС у 1936 році, поклала початок тривалій і насиченій подіями історії правил ІНКОТЕРМС. Комітет з торговельних термінів за підтримки національних комітетів Міжнародної торговельної палати в 1923 році розробив перші шість правил: FOB, FAS, FOT, FOR, CIF та C&F, які стали попередниками майбутніх правил ІНКОТЕРМС [2, с. 127].

З 01.01.2020 введені в дію правила ІНКОТЕРМС 2020 які відображають сучасні тенденції і зміни у сфері міжнародної та внутрішньої торгівлі за попередні 10 років. Це і безпека перевезення вантажів, і внесення змін до національного законодавства різних країн щодо умов поставок, і застосування електронних документів тощо. В редакції правил Інкотермс 2020 залишилось 11

базисних термінів, як і в Інкотермс 2010, але термін DAT (Delivered at Terminal / Поставка на терміналі) замінено на DPU (Delivered at Place Unloaded / Поставка в місці з розвантаженням) [3]. В цій редакції правил Інкотермс, використовується «горизонтальне» представлення», що об'єднує всі подібні статті правил разом і у такий спосіб дозволяючи користувачам більш чітко бачити відмінності в застосуванні конкретних правил Інкотермс [2, с. 128].

Так, метою Інкотермс є забезпечення єдиного набору міжнародних правил для тлумачення найбільш уживаних торговельних термінів у зовнішній торгівлі. Таким чином можливо уникнути або, щонайменше, значною мірою скоротити невизначеності, пов'язані з неоднаковою інтерпретацією таких термінів у різних країнах [1]. І. Мироненко відзначає, що «сутність «правил ІНКOTEPMC» полягає в тому, що вони встановлюють порядок розподілу витрат і ризиків між сторонами правовідносин під час передачі товару, що включає його транспортування» [4, с. 207]. У свою чергу О. Краснікова зазначає, що «за своєю правовою природою «Правила ІНКOTEPMC», створені та уніфіковані Міжнародною торговою палатою (ICC), не є міжнародним договором і не потребують офіційного закріплення у національному законодавстві» [5, с. 238].

З оглядом на вище окреслене, можемо визначити, що ІНКOTEPMC являють собою стандартизовані міжнародні правила, розроблені Міжнародною торговою палатою, які визначають умови постачання товарів у міжнародній торгівлі. Їх основна мета – уникнути юридичних і комунікаційних непорозумінь між сторонами контракту. ІНКOTEPMC регулюють питання, пов'язані з: розподілом витрат між продавцем і покупцем; відповідальністю за ризики, що виникають під час транспортування; моментом переходу права власності на товар.

Окреслимо загалом роль ІНКOTEPMC у сучасній міжнародній торгівлі, зокрема:

- ІНКOTEPMC забезпечує єдині правила, які розуміють усі учасники торгівлі незалежно від їхньої національності чи місця ведення бізнесу;

- чіткий розподіл обов'язків і ризиків зменшує ризик суперечок між сторонами, що особливо важливо в умовах глобальної економічної нестабільності;

- допомагає оптимізувати логістичні процеси, адже вони визначають, хто відповідає за організацію транспортування, страхування та митне оформлення;
- враховує сучасні виклики, наприклад, зростання електронної комерції, зміни у вимогах до страхування та нові способи доставки (зокрема, мультимодальні перевезення);
- в умовах війни, санкцій та геополітичної напруженості, ІНКОТЕРМС допомагають забезпечити безперервність торговельних операцій через чітке визначення прав і обов'язків сторін.

Без перебільшення, ІНКОТЕРМС виступають невід'ємним інструментом сучасної міжнародної торгівлі, який забезпечує правову визначеність, підвищує ефективність операцій та допомагає адаптуватися до швидкоплинних змін у глобальній економіці. Їхнє правильне застосування є запорукою успішної співпраці між країнами, компаніями та логістичними партнерами.

Таким чином, ІНКОТЕРМС є невід'ємною складовою сучасної міжнародної торгівлі, що значно спрощує взаємодію між учасниками зовнішньоекономічної діяльності. Вони виконують ключову роль у стандартизації умов постачання товарів, чітко визначаючи відповідальність, ризики та витрати сторін, що сприяє уникненню правових непорозумінь та комерційних конфліктів. В умовах сьогодення, коли глобальна економіка стикається з численними викликами, такими як геополітична нестабільність, пандемії та економічні кризи, Інкотермс слугують надійним інструментом для забезпечення прозорості та передбачуваності у торгівлі. Остання редакція Інкотермс 2020 враховує сучасні реалії, зокрема розвиток мультимодальних перевезень і цифровізації процесів. Так, використання Інкотермс є важливим елементом сучасної міжнародної торгівлі, що забезпечує ефективність, безпеку та стабільність економічних відносин на глобальному рівні.

Список використаних джерел:

1. Інкотермс Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової палати (редакція 2000 року) від 01.01.2011 р. № 68. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988_007#Text (дата звернення 09.12.2024 р.)

2. Ільченко М.А., Логінова Л.В. Деякі питання перекладу міжнародних правил Інкотермс. *Закарпатські філологічні студії*. Випуск 31. С. 126-130.

3. Асоціація експортерів і імпортерів «ЗЕД». Про Інкотермс 2020. URL: <https://www.incoterms.zed.ua/incoterms-2020/pro-incoterms-2020> (дата звернення 09.12.2024 р.)

4. Мироненко І. Застосування «правил ІНКОТЕРМС» при складанні комерційних правочинів. *Actual problems of improving of current legislation of Ukraine*, № 64. 2024. С. 203-213.

5. Краснікова О.В. Вплив Міжнародних правил інтерпретації комерцій-них термінів (Правил Інкотермс) на сучасну практику перевезення вантажів. *Прикарпатський юридичний вісник*. Випуск 5. 2017. С. 236-240.